

До № 2466 від 19.11.2019

Н. д. України Забродський М.В. та ін.

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/3-761/2466(232132)

"29" 11 2019 р.

ВИСНОВОК

на проект Закону України

«Про визнання таким, що втратив чинність Закону України

«Про Стройовий статут Збройних Сил України»

У законопроекті пропонується визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про Стройовий статут Збройних Сил України», яким затверджено Стройовий статут Збройних Сил України.

У п. 2 розділу II «Прикінцеві положення» законопроекту дається доручення Кабінету Міністрів України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, передбачивши повноваження Міністерства оборони України визначати стройові прийоми і рухи військовослужбовців без зброї та із зброєю; строї підрозділів та військових частин у пішому порядку і на машинах; порядок виконання військового вітання, проведення стройового огляду; місце Бойового Прапора військової частини у строю, порядок його внесення і винесення; обов'язки військовослужбовців перед шикуванням і в строю та вимоги до їх стройового навчання.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши законопроект, відзначає, що у ньому враховані певні зауваження і пропозиції, що були висловлені Головним управлінням ще у висновку № 16/3-295/10181 (91925) від 14.05.2019 р. на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо виконання військового обов'язку та проходження військової служби)» (реєстр. № 10181 від 22.03.2019 р.; прийнято Верховною Радою України у першому читанні 30.05.2019 р.).

Зокрема, у вказаному висновку Головне управління звертало увагу, що Стройовий статут Збройних Сил України (далі – Стройовий статут ЗСУ), фактично є збіркою суто інструктивних положень і тому висловлювало сумнів доцільності регулювання саме законом, зокрема, таких питань, як висота виносу ноги від землі під час руху стройовим кроком, порядок виконання різноманітних стройових рухів, опис, розміри і порядок виготовлення «черезплічника для носіння Бойового Прапора прапороносцем» (див. статті 33, 212, додаток 4 Стройового статуту ЗСУ) та цілий ряд інших дрібних питань інструктивного характеру, які, на наш погляд, нівелюють статус закону як нормативно-правового акту вищої юридичної сили.

Аналогічні зауваження стосуються й інших статутів Збройних Сил України, які також затверджені відповідними законами, зокрема, Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України (далі – Статут внутрішньої служби ЗСУ) та Статуту гарнізонної і вартової служб Збройних Сил України (далі – Статут гарнізонної і вартової служб ЗСУ).

На наш погляд, такі питання, як відстань від топкового отвору до протилежної стіни, порядок з'єднання труб, їх розміри, детальний опис вставки металевих труб у цегляну кладку, відстань ліжка від стіни, порядок прибирання приміщень, обладнання туалетів, кількість і розрахунок осіб на один пісуар, порядок вечірньої прогулянки, порядок ранкового і вечірнього вмивання з чищенням зубів, миття рук перед прийманням їжі, правила носіння зачіски, а також вусів і бороди (див. статті 33, 34, 136, 170, 207, 242 Статуту внутрішньої служби ЗСУ), або порядок дезінфекції вартового приміщення (ст. 175 Статуту гарнізонної і вартової служб ЗСУ) також цілком можна і доцільно було б врегулювати *підзаконними нормативно-правовими актами*.

Однак, вказаний підхід не може бути застосований щодо Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, оскільки відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України, *виключно законами України визначаються* діяння, які є дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них.

Таким чином, Головне управління загалом підтримує ідею перегляду змісту військових статутів і їх очищення від положень, які явно не повинні бути предметом законодавчого регулювання. Однак просте одномоментне скасування статутів як законодавчих актів і заміна їх підзаконними актами можуть призвести до виникнення певних правових і управлінських проблем.

Зауважимо, що традиційно, з 1999 року військові статuti (Статuti ЗСУ) затверджувались виключно законом і включені до національної системи законодавства саме як закони України. Отже, при реалізації ідеї перевести вказані статuti (крім Дисциплінарного) у статус підзаконних нормативно-правових актів слід зважати на наступні чинники.

1. Насамперед, із законодавства України мають бути виключені посилання на військові статuti як на *законодавчі акти*. Наприклад, у ст. 2 Закону України «Про Збройні Сили України» зазначено, що «правовою основою діяльності Збройних Сил України є Конституція України, цей Закон, Закон України «Про оборону України», *статuti Збройних Сил України, інші закони* України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародні договори України, що регулюють відносини в оборонній сфері».

Із вказаної норми вбачається, що статuti ЗСУ віднесені саме до *законів України*, а тому вона потребуватиме змін, якщо певні статuti мають перетворитись на підзаконні нормативно-правові акти. Інші закони України з питань оборони також підлягають моніторингу і у разі необхідності до них мають бути внесені зміни.

2. Дія Стройового статуту ЗСУ поширюється не лише на Збройні Сили України, а й на Державну прикордонну службу України, Службу безпеки України, Національну гвардію України, інші військові формування, створені

відповідно до закону, Державну спеціальну службу транспорту, Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України та на службу цивільного захисту (див. преамбулу до Стрйового Статуту ЗСУ).

Отже, покладення на Міністерство оборони України обов'язку щодо визначення питань, які наразі врегульовуються у Стрйовому статуті ЗСУ, для інших державних органів та військових формувань (окрім військовослужбовців ЗСУ) є юридично некоректним, оскільки це виходить за межі повноважень Міністерства оборони України.

У той же час врегулювання стрйових прийомів і рухів кожним із зазначених вище відомств окремо призведе до збільшення кількості нормативно-правових актів і повторного регулювання ними тих питань, які сьогодні уже врегульовані Стрйовим статутом ЗСУ. Відтак сама ідея заміни одного чинного законодавчого акту багатьма підзаконними актами з майже аналогічним змістом виглядає нераціональною з управлінської точки зору.

З огляду на це Стрйовий статут ЗСУ, так само як і інші статuti ЗСУ (крім Дисциплінарного), має затверджуватись органом державної влади, акти якого будуть обов'язковим для виконання всіма військовими формуваннями та правоохоронними органами, а також Державною спеціальною службою транспорту, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України та службою цивільного захисту. З урахуванням цих міркувань затверджувати відповідні статuti ЗСУ має Кабінет Міністрів України, про що й слід вказати у Прикінцевих положеннях до законопроекту.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Керівник Головного управління

Вик.: В.П. Попович, О.П. Петриченко

С.А. Тихонюк